

Beata Gonerska

Stymulowanie rozwoju dziecka poprzez działania twórcze

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 1,
47-50

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Beata Gonerska
Szkoła Podstawowa nr 38
w Częstochowie

STYMULOWANIE ROZWOJU DZIECKA POPRCZ DZIAŁANIA TWÓRCZE

*„Kaęde działanie w zakresie aktywności jednostki jest twórcze,
o ile prowadzi do rezultatów nowych dla niej”¹*

Istotną rolę w tworzeniu warunków do rozwoju twórczej aktywności dziecka odgrywa nauczyciel, który stwarza sytuacje tzw. inspirujące, wyzwajające różnorodne przejawy twórczej aktywności dziecka, poprzez tekst literacki, muzykę, obraz, opowiadanie, wywołane przeęcia. Inspiruje on i organizuje warunki materialne – środki, materiały, narzędzia, zapewnia – odpowiednią atmosferę, poczucie swobody, bezpieczeństwa i akceptacji. Spelnienie tych warunków wpływa na poszerzenie zakresu swobody działania przedszkolaka oraz sprzyja ujawnieniu się jego otwartości w stosunku do nauczyciela i rówieśników, jak również pełniejszemu wykorzystaniu własnych możliwości.

W doświadczeniach twórczych dzieci najważniejszy jest sam proces tworzenia, eksperymentowanie, rozbudzanie wrażliwości i wyobraźni. Bardzo istotne jest także budzenie wewnętrznej motywacji do działania oraz osobisty stosunek do czynności powiązanych z uczuciem radości, uporu przy pokonywaniu trudności.

Tworząc warunki twórczej aktywności, możemy oczekiwać od dziecka zwiększenia pewności siebie, zdolności do koncentracji, zaufania, bystrości spostrzegania, gotowości do improwizowania, fantazjowania, a przede wszystkim pomyślności. Twórcza aktywność to także wewnętrzna motywacja do działania, pozytywny stosunek do wykonywanych czynności, poczucie subiektywnej nowości własnych odkryć.

Podstawę dla twórczej aktywności dziecka stanowi zabawa ekspresyjna. Jest ona źródłem twórczości wyrażonej gestem, słowem i rysunkiem. Wyzwalająca się **aktywność ruchowa, słowna, literacka, muzyczna, plastyczna, teatralna**, pozwala dziecku na współuczestniczenie w odkrywaniu i pojmowaniu świata.

¹ M. Stasiakiewicz, *Twórcza aktywność dziecka jako czynnik rozwoju*, „Życie Szkoły” 1980, nr 10, s. 39.

*Zdjęcie 1. Jasełka**Zdjęcie 2. Dzień Babci i Dziadka*

Pośród metod i technik stymulujących aktywność i twórcze myślenie dzieci w wieku przedszkolnym literatura pedagogiczna proponuje następujące działania w zakresie:

- **aktywności ruchowej:**
 - kinezylogię edukacyjną i metodę Dennisona;
 - gimnastykę rytmiczną Kniessów;

- metodę opowieści ruchowej (Gniewkowski);
 - improwizacje ruchowe bez muzyki (metoda Orffa);
 - gimnastykę twórczą metodą Labana;
 - wyrażanie ruchem ciała i mimiką emocji, zjawisk itp. (Szmidt, Bonar).
- **aktywności słowno-literackiej i teatralnej:**
 - inspirowanie do wypowiedzi na temat utworów literackich;
 - przekształcanie zakończenia opowiadań, historyjek obrazkowych oraz tworzenie własnych opowiadań, bajek itp.
 - prezentowanie ulubionych książeczek;
 - rozmowy, dialogi na określony temat;
 - tworzenie wyliczanek, rymowanek, śpiewanek;
 - zabawy dramatyczne z tekstem, zabawy fabularyzowane, opowieści ruchowe, scenki pantomimiczne.
 - **aktywności muzycznej:**
 - improwizacje taneczne, rytmiczne, melodyczne, zabawy inscenizowane przy muzyce;
 - aktywne słuchanie muzyki: akcentowanie mocnej części taktu, reagowanie na pauzy, odtwarzanie rytmu itp.;
 - tworzenie akompaniamentu do wiersza, ruchu, obrazka;
 - łączenie muzyki z plastyką, literaturą i dramą.
 - **aktywności plastycznej:**
 - różnorodne techniki malarskie i rzeźbiarskie;
 - kompozycyjne wycinanki, wydzieranki, naklejanki;
 - wyrażanie własnych doświadczeń poprzez działania plastyczne;
 - interpretowanie własnych prac plastycznych.
 - **umiejętności planowania własnych działań i projektowania wytworów:**
 - modelowanie i lepienie;
 - zabawy konstrukcyjne płaskie i przestrzenne;
 - wykonywanie złożonych poleceń i zadań;
 - organizowanie przebiegu zabaw tematycznych, dydaktycznych, hodowli;
 - tworzenie wystawek i gazetek tematycznych.

Nieocenioną rolę w inspirowaniu aktywności i twórczego myślenia spełniają znane od lat tak zwane „kąciki”: książek, zabaw, przyrodniczy, plastyczny, muzyczny, gier (układanki, loteryjki), budowlany, do zabaw ruchowych, kącik edukacyjny z literkami, cyferkami, z grami i wydawnictwami edukacyjnymi. W sali zajęć powinna znaleźć się też „skrzynia skarbów, w której dzieci mogą umieszczać „dziwne” przedmioty budzące ich zainteresowanie.

Zdjęcie 3. Andrzejki

Obserwując działalność dziecka, poznamy stopień jego aktywności i poziom rozwoju. W ewaluacji możemy posłużyć się następującymi wskaźnikami rozwoju: zdolnością obserwacji, chęcią odkrywania nowych rzeczy, otwartością na opinie, zdolnością wyjaśniania zdarzeń i poszukiwania prawdy, koncentracją dziecka na własnych zajęciach, które pomogą w doborze indywidualnych metod pracy, „odczytać” jego odmienność poznawczą, zrozumieć jego indywidualne, tzw. twórcze podejście do życia.

Twórczość jest przejawem ich życia wewnętrznego i ważnym czynnikiem osobowościowo-twórczym. „Stanowi nie tyle ćwiczenie umiejętności artystycznych, ile nade wszystko wyrobienie poczucia własnej tożsamości, niezależności, poczucia odrębności własnego „ja”².

Beata Gonerska

Bibliografia:

- Bąbka J., *O myśleniu przedszkolaka*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1993, nr 9.
De Bono E., *Naucz się myśleć kreatywnie. Podręcznik twórczego myślenia dla dorosłych i dzieci*, 1995.
Dorance S., *Zajęcia twórcze w przedszkolu*, 1997.
Gniewkowski W., *Gimnastyka twórcza Rudolfa Labana*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1985, nr 5.
Gniewkowski W., *Gimnastyka rytmiczna A. i M. Kniessów*, „Wychowanie w Przedszkolu” 1986, nr 7–8.
Limont W., *Zdolności twórcze dzieci w wieku przedszkolnym*, „Wychowanie w Przedszkolu” 2002, nr 8.
Nęcka E., *Edukacja dla twórczości*, „Wychowanie w Przedszkolu” 2001, nr 8.
Stasiukiewicz M., *Twórcza aktywność dziecka jako czynnik rozwoju*, „Życie Szkoły” 1980 nr 10.
Szmidt K.J., Bonar J., *Program edukacyjny „Żynioły”. Lekcje twórczości w nauczaniu zintegrowanym*, 2000.
Wojnar J., *Sztuka jako podręcznik życia*, WSiP, 1984.

² J. Wojnar, *Sztuka jako podręcznik życia*, Warszawa 1984.